

מניעי-השבטים שהיו מבזין את פנחס – "סמל הקנאות דקדושה"

ספר במדבר פרק כה

(ז) וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּקֶם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ:

(י) וַיִּדְבַר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יא) פִּינְחָס בֶּן אֱלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הֵשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֵן אֶת קִנְיָאֲתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְיָאֲתִי: (יב) לָכֵן אָמַר הֲנִי נֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם:

רש"י על במדבר פרק כה פסוק יא

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן – לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטו זה שפיטס רבי אמו עגלים לע"א והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן:

- מה הוקשה לו לרש"י, עד שנוקק למדרש זה ?
- מנין לו ע"השבטים" כולם ביזוהו? אולי רק שבט שמעון, שהרג את נשיאם, הם שביזוהו ושאר השבטים העריצוהו?

ולעיר מספרי פרשת בלק פסקא א

באו שבטו של שמעון אצל שבטו של לוי סנהדרין שם וכי בן בתו של פוטו היה מבקש לעקור שבט אחד מישראל וכי אין אנו יודעים בן מי הוא?!

- יתרו סבו, לא רק פיטס עגלים, אלא גם עבד כל ע"ז שבעולם, מדוע לא הדגישו **פגם זה** בייחוסו, שהוא **בזיון גדול יותר?**
- מאי שנא "אבי אביו" או "אבי אמו" ? למה לא נקט בקיצור: "זקנו" ?
- מדוע רש"י מוסיף ("ייחוסו") "אחר אהרן" דווקא ? האם בא לשלול ייחוסו לאביו אלעזר (כהן גדול) ?
- למה השמיט רש"י תיבת "הכהן" ונקט סתם "אהרן" בלבד ?
- והשאלה העיקרית: על מה התבססה טרוניית-השבטים שביזוהו ? אם סברו כי שלא כדין הרגו, היה להם להדגיש שהוא "רוצח" ומה להם לסבו ? ואם ידעו הדין ד"קנאין פוגעין בו" – אין מקום לבזותו על כך ?

והביאודי בזה:

כוונת השבטים בבזותם את מעשה פנחס לא היתה ההגנה על זמרי אלא **ההגנה על כבודם של משה, הסנהדרין וכל ישראל, שלא עשו כלום!**

והוחלט אצלם, שמעשה פינחס אינו נובע מהקדושה, אלא מ"תורשה-שליטת" מיתרו זקנו...

פיטום-עגלים במטרה לשוחטם, דורשת "אכזריות" גדולה ביותר, ופינחס "יורשו" של יתרו, פעל בקנאותו ממניעים של "פורקן אכזריותו"...

וכדאיחא ב"דרך מצוותיך" פסב:

"... ע"ד דוגמא מאשר אנו רואים למטה שיש בני אדם שעיקר חיותם הוא כשפועלים דין בבני אדם, כנראה בחוש כאשר יקרה לבני אדם הללו אנשים עוברי עבירה, תיכף מתחמם לבבם ויתמלאו חימה וכעס להענישם ולהכותם מכת אכזרי ורציחה ממש, ובפועל ידם דווקא, ולא ינוחו ולא ישקטו עד עשות בהם פעולה הרעה בתכלית, והיינו **מצד שטבעם רע בעצם** ע"כ זאת הרעה שיפעלו בבני אדם, תחיה אותם חיות וקיום נצחי, ובלעדו אין להם חיות כלל, ובבוא לידם פעולת הרציחה כאילו מתחדש נפשם מצד שזה חיותם,

והנה הגם שילבישו הדבר לשם שמים על שעבר עבירה, אין זה אמת כלל ... אלא זהו מצד מזג רוע הנפש מוטבעת מ"גבורות-קשות" להריע ולהעניש וכו'..."

עפ"י יומתק המובא ברש"י ס"פ בלק: "קריינא דאיגרתא איהו להוי פרונוקא" (= הדוור המביא את האגרת) - שאלת פנחס ומענה משה במשל זה דווקא...

- ולכאורה מדוע הדנישו "והרג זה נשיא בישראל" – במה זה מבליט את ה"אכזריות" שטפלו עליו ?

והתשובה פשוטה: "נשיא" הוא איש החסד הדואג לכל צרכי-שבטו, וזו גם הייתה סיבת זמרי במעשהו להציל את בני שבטו מכליה!

ותכונתו ההפכית מפנחס, היא שהקציפה עוד יותר את פנחס להתנקם בו ולהרגו ב"אצטלא דקדושה"...

אלא שעדיין יקשה: והלא סבו מצד אביו הוא אהרן הכהן איש החסד, מנין להם לשבטים שפנחס ירש תכונת האכזריות דיתרו יותר מתכונת החסד דאהרן, שמא כוונתו באה מקנאות דקדושה שירש מאהרן הכהן, במטרה להציל ישראל מחטא ?

על כן נוקט רש"י שאמרו: "שפיטס אבי-אמו" ולא "זקנו" סתם, כי בזה הוכיחו "תורשתו-השליטת"!

וכדפירש כבר רש"י על בראשית פרק מו פסוק מו

אלה בני לאה – ואלה דינה בתו. הזכרים תלה בלאה והנקבות תלה ביעקב ללמדך **אשה מזרעת תחלה וולדת זכר איש מזריע תחלה וולדת נקבה.**

ומובן על מה התבססה טרוניית השבטים שביזוהו !

על כך הגיב הקוב"ה:

פנחס בן אלעזר בן אהרן (הכהן) שקנאותו נובעת ממידת ה"חסד" דאהרן, שרצה להשכין שלום בין ישראל לקוב"ה.

(ותכונת ה"כהונה" שבאהרן אינה רלבנטית לנדוד כלל! ומה שבכתוב נאמר "הכהן" – מתייחס לטענת השבטים: שמה שרק אהרן (וכן נכדיו מאלעזר ואיתמר וכו') בלבד הוא #כהן# ואילו פנחס – "לא נתכחן" הרי יש דברים בגו...)

אלא שעדיין יקשה: מדוע נוקט רש"י שמה שביזוהו היה על רקע תכונת האכזריות שבפנחס, ואז התואר: "הכהן" אינו רלבנטי.

הרי אפשר לומר שביזוהו על אמונתו של יתרו בכל האלילים שבעולם, ולכן לא יתכן שבאמת

איכפת לו נישואי-תערובת שטעם איסורם הוא :
"לא תתחתן בם... כי יסיר את בנך מאחרי... ועבדו
אלהים אחרים".

ואז תיבת "הכהן" שבפסוק תהיה רלבנטית:
שהקב"ה מעיד עליו שירש תכונת הקדושה
הכהונית של אהרן ופעל ממניעים קדושים ! מדוע
אין רש"י לומד כך ?

שתי תשובות בדבר :

1. "עבודה זרה" – עניינה "דיעות" שאינן
עוברות בתורשה... ואם יתרו זקנו הגיע
ל"הכרה" עתה ידעתי כי גדול ה' מכל
האלהים" הרי בוודאי לא נשאר בו שמץ
של "דיעה אלילית"

(משא"כ בתכונות הנפש נשאר גם ליתרו הרגש-
נכרי, כדפירש"י על "ויחד יתרו" : ומ"א נעשה
בשרו חדודין חדודין מיצר על אבוד מצרים היינו
דאמרי אינשי גיורא עד עשרה זרי לא תבוי
ארמאה באפיה:)

"אכזריות" – עניינה "תכונת-הנפש" וזו
עוברת בתורשה!

2. אילו התכוון הפסוק לשלול מפנחס שייכות
לע"ז – היה לו לייחסו רק אחר אלעזר
הכהן (ייחוס נקי לחלוטין), כי אהרן יש לו
איזה שייכות עקיפה לחטא-העגל...

יינה של תורה :

אם רואים יהודי שמתלהב בענין חיובי, אפילו אם
ישנן "הזכחות" שהתלהבותו מזויפת ומתוך
"פניות"... אסור לבזותו ולהתיחס אליו ב"ביטול" !
כי:

א. "לעולם יעסוק אדם בתומ"צ אפילו שלא
לשמה, שמתוך שלא לשמה – בא לשמה"

ובפרט לפי הפירוש הפנימי שבתה !

אשר גם בעת ה"שלא לשמה" – אין זה אלא
חיצוניות-נפשו בלבד, אבל ה"תוך" [והפנימיות] של
ה"שלא לשמה" – הוא : "לשמה" !

ב. המעשה שעושה – חיוב על פי שולחן
ערוך, ואם יבטל אותו, עלול הלה
להפסיק ממעשהו, צריך רק להשפיע עליו
שיעשה "לשמה".

ע"ד הפירוש הפנימי בדרישה : "תוכו כהרו"

שישנם שני אופנים למונע "צביעות" :
להתאים את ה"ברו" [ההנהגה המעשית] ל"תוכו"
להתאים את ה"תוכו" [השליטת] ל"ברו" [תומ"צ]

ג. והעיקר: לעולם אין לדעת מה בלבו של
הזולת, כי רק "ה' יראה ללבב" ... (כפי שראינו
בטעותם של השבטים...)

ד. ה"מבטל" את "חיצוניות" זולתו משלה
עצמו שזה בא מעודף-קדושתו ואמיתיותו...
באומרו ללבו : "מאחר ואני כה" מבטל ומבוטל"
בטבע הענוה שבי, על כן איני יכול לסבול כל
תנועה של גאווה ובליתות, וכשאני רואה את
הזולת מקיים מצוות בהידור וברעש גדול ש"מחזי
כיוהרא" איני יכול לסבול ולשתוק....

מלמדתנו הפרשה:

שעלול להיות – אדרבה – שזה נובע מגאוותו
וישותו של ה"מבטל", שאינו יכול לסבול שיש

לזולת "מעלה" עליו... ולנסות לרכוש גם הוא
מעלה זו – הוא מתעצל... (וכשהגאווה והעצלות
מזדווגים – התוצאה היא "הכפשת הזולת" !)

□ ו"אבן הבוחן" היא: מהרגש של קדושה לא יתכן
שיבוא למסקנא שהיא היפך האמת !

□ ומאחר וזה שהוא עצמו – אינו עובד בהתלהבות
וברעש, זה היפך "מה להלן באימה וביראה, אף
כאן" ... והיפך לעולם יעסוק אדם...שלא לשמה וכו'

□ כמו"כ בימול והכפשת "כוונות-זולתו" הם היפך
"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

הרי זו הוכחה ברורה שהרגש זה אין מקורו מצד
הקדושה, ואדרבא !

וכמו"כ להיפך : "במקום שייחס את הצדיק
לשבח – ייחס את הרעע לגנאי", אף שנראה
שזמרי עשה "חסד" עם שבטו:

כדאיתה בתלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף פ9/א
הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא אמרו לו
הן דנין דיני נפשות ואתה יושב ושותק? ...

הריהו "נשיא בית אב לשמעוני" "כלי חמס
מכרותיהם"
ופנימיות מעשהו היה "אכזריות" ביותר, לגרום
לחמתו של הקב"ה על ישראל ולמונע מהם
לחזור בתשובה עקב ה"היתר" שהמציא להם
זמרי...

וע"י בריתי שלום דפנחס – זוכים ל"פנחס זה
אליהו" מבשר הגאולה, הבאה בזכות "מניעת
המחלוקת" ואהבת חינם !